

WORKSHOP I KLASSRUMMET TEMA: MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER (MR)

LÄRARMANUAL

I det här dokumentet finns allt du behöver för att hålla workshopen och i vilka moment du använder arbets- och visningsmaterial som ingår.

Workshopen innehåller två övningar. Den utgår från att alla rättigheter är lika viktiga men ibland krockar de med varandra. Eleverna arbetar med bildanalys, musik och dialog.

Tillsammans undersöker de vilka uppfattningar, tolkningar och värderingar som styr när rättigheter krockar med varandra.

Förkunskaper

Inför workshopen bör eleverna känna till följande:

- Mänskliga rättigheter som berör friheterna: yttrande-, åsikts- och mötesfrihet.
- De juridiska begreppen diskriminering, kränkande behandling, hatbrott och hets mot folkgrupp.

Lärandemål

- Att fördjupa sina kunskaper om mänskliga rättigheter genom att se dem ur bredare/ flera perspektiv.
- Att träna upp sin förmåga att ta ställning och formulera egna åsikter samt att respektera andras.

Förberedelser

- Skriv ut blanketterna från arbetsmaterialet (övning 1 och 2)

- Förbered visning av fotografi och ljudklipp från visningsmaterialet (övning 1 och 2)

ÖVNING 1

När rättigheter krockar

I den här övningen utmanas eleverna att tänka utifrån olika perspektiv. Vem har rätt och fel i situationer där en rättighet ställs mot en annan?

1. Gå kort igenom mål och syfte med övningen. Berätta för eleverna vad ni kommer att göra.

2. Berätta att de mänskliga rättigheterna är universella, odelbara och likvärdiga och vad som menas med det.

Förklara att de krockar med varandra ibland. Ge två korta exempel:

- Kameraövervakning på en skola (rätten till säkerhet krockar med rätten till ett privatliv)
- Muhammedteckningarna (tryckfrihet krockar med skydd mot kränkning).

Fakta om mänskliga rättigheter

- FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna kom till 1948. Men lagar och rättigheter som styr förhållande mellan makten och den enskilde medborgaren har en lång historia. Grundläggande mänskliga rättigheter uttrycktes till exempel i engelska Magna Charta 1215, tryckfrihetsförordningen i Sverige 1766, amerikanska självständighetsförklaringen 1776, deklarationen om mänskliga rättigheter efter franska revolutionen 1789 och i förbud mot slavhandel i slutet av 1800-talet.
- De mänskliga rättigheterna gäller för alla. De slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De är universella och gäller över hela världen, oavsett land, kultur eller sammanhang. Rättigheterna är odelbara och okränkbara.
- De mänskliga rättigheterna reglerar förhållandet mellan statsmakten och enskilda människor. De utgör en begränsning av statens makt över individen och slår samtidigt fast vissa skyldigheter för staten gentemot individen.
- Det finns starka samband mellan mänskliga rättigheter och demokrati. En fördjupad och långsiktigt hållbar demokrati förutsätter att de mänskliga rättigheterna respekteras.
- De rättigheter som har en mer direkt koppling till det demokratiska beslutsfattandet är åsikts- och yttrandefriheten, mötes- och föreningsfriheten samt den allmänna rösträtten. Även andra rättigheter har betydelse för demokratiseringsprocessen, till exempel de som sammantaget syftar till att upprätthålla rättsstatens principer och rätten till utbildning.
- Grundläggande behov så som rätten till en rimlig levnadsstandard, hälsovård och utbildning spelar också en viktig roll för människors möjligheter att få makt och inflytande över sina liv och ta del av politiken. Det krävs ett minimum av materiell standard för att den enskilde ska ha kraft och råd att utöva sina politiska rättigheter.

Läs mer: www.manskligarattigheter.gov.se

3. Visa fotografiet från demonstrationen i Växjö 1985. Ge inte eleverna någon bakgrundsinformation. Gör en bildanalys genom att ställa frågor som hjälper eleverna att först avkoda och sedan tolka bilderna. Låt eleverna fundera fritt och diskutera efter varje fråga.

Avkodning:

- Vad ser vi i bilden (människor, saker, miljöer etc.)?
- Hur är bilden tagen (färg, ljus, bildvinkel, fokus/skärpa)?

Tolkning:

- När är bilden fotograferad (årstid, årtal)?
- Var är bilden tagen (plats, land)?
- Vad händer på bilden?
- Vilka är personerna på bilden?
- Varför agerar de som de gör?
- Vad hände innan bilden togs?
- Vad hände efter bilden togs?
- Vad är det ni inte ser (vad händer utanför bilden)?
- Vem har tagit bilden?

4. Ge bakgrundsinformation om fotografiet.

Fakta om fotografiet

Växjö 15 april 1985. Torgmöte med tal av Lars Werner, partiledare VPK. Medlemmar i Nordiska Rikspartiet, NRP, genomförde en motdemonstration som de fått polistillstånd till. Detta väckte många upprörda känslor hos lokalbefolkningen. Flera människor slöt upp för att visa sitt ogillande mot nazisterna. Situationen urartade och NRP-anhängarna jagades genom gatorna av upprörda växjöbor. Under 1980 och 1990-talen växte de nazistiska rörelserna i Sverige. Händelserna i Växjö 1985 blev mycket omdiskuterade i massmedia och bidrog till fokus på samhällsfrågor kring främlingsfientlighet och rasism. Fotografen Hans Runesson fick pris för årets bild 1985 och runt millennieskiftet utsågs den till århundradets bild. Det finns många obekräftade rykten kring händelsen och personerna på bilden. Dessa ger i sig intressanta ingångar till diskussioner om källkritik, myter, historiebruk och fotografiers genomslagskraft.

5. Dela ut tabellen och fotografiet Årets bild 1985. Låt eleverna i mindre grupper diskutera MR-krockar utifrån tabellen.

6. Låt varje grupp presentera vad de kommit fram till.

7. Diskutera fotografiets kontext. Utgå t ex från följande frågor:

- Vad är rätt och fel? NRP hade tillstånd att demonstrera - hur förstår vi protesterna från Växjöborna? Var går gränsen?
- Spelar kvinnans bakgrund, erfarenheter och motiv någon roll?
- Hur påverkar graden av våld resonemanget? Hade ert ställningstagande ändrats om kvinnan till exempel kastat en tårta i ansiktet på mannen med flaggan?
- Hade du resonerat annorlunda om kvinnan gick med flaggan och mannen slog med väskan? Hur? Varför?

8. Summera diskussionen kring dilemmat när mänskliga rättigheter krockar.

ÖVNING 2

Kränkande musik?

Här får eleverna lyssna på en homofobisk låt och en antisemitisk låt. I diskussionen om texterna och deras eventuella konsekvenser väcks många frågor.

1. Gå kort igenom mål och syfte med övningen. Berätta för eleverna vad ni kommer att göra.

2. Dela ut låttexterna från arbetsmaterialet.

3. Spela Beenie Mans låt "Bad Man Chi Chi Man". Eleverna ska läsa låttexten samtidigt som de lyssnar.

4. Titta på YouTube-klippet med Dani M:s låt "Agenda". Låt eleverna läsa låttexten efteråt.

5. Led en gemensam diskussion om MR-krockar kopplat till Beenie Mans och Dani M:s musik. Använd följande frågor:

- Gillar ni musiken?
- Gillar ni texterna?
- Hur uppfattar ni budskapet i låtarna? Finns det likheter och skillnader?
- Kan musik kränka mänskliga rättigheter?
- Om ja, är det okej att gilla en artists musik trots att budskapet är kränkande?
- Skulle det i så fall betyda att den som gillar musiken också kränker andra?
- Känner ni till andra artister som ni tycker har kränkande budskap?
- Om någon som begår hatbrott påstår sig vara inspirerad av t. ex Beenie Mans låtar – har artisten något ansvar för brottet då?

6. Summera diskussionen.

Fakta om Beenie Man och Dani M

- Beenie Man (alias Anthony Moses Davis, född 1973, Jamaica) är en framgångsrik artist inom reggae och dancehall. 2001 vann han en Grammy Award för bästa reggae-album med "Art and Life".
- Beenie Man skriver ofta starkt homofoba texter. Med homofobi menar man starkt negativa attityder mot homo-, bi- och transpersoner.
- I flera låtar sjunger han om att bränna, skjuta, hänga eller på annat sätt skada och mörda homosexuella. Ett exempel på en sådan textrad från en av hans låtar är: "I'm a dreaming of a new Jamaica, come to execute all the gays".
- Beenie Mans budskap har väckt starka protester med påföljd att konserter har ställts in i bl. a Storbritannien, Nya Zeeland och Sverige.

(Källa: Wikipedia)

- Dani M (Daniel Monserrat, född 1990, Sverige) är rappare från Gävle.
- Många menar att vissa av Dani M:s texter är antisemitiska. Med antisemitism menar man fördomar och fientlighet mot judar.
- Han sjunger och skriver på sociala medier om hur världen styrs av en hemlig grupp som "äger media", "orsakat alla krig", fejkat 11 september-attacken och "bara vill ha rikedom". Många anser att han syftar på judarna.

(Källa: Svenska Kommittén mot antisemitism)

Fördjupningsförslag

▪ Välj olika aktuella artiklar där mänskliga rättigheter krockar, eller låt eleverna själva välja. Dela klassen i mindre grupper. Dela ut olika artiklar i varje grupp. Eleverna ska läsa sin artikel och sedan i gruppen ta på sig olika roller som finns i artikeln. En elev tar rollen som journalist. Gruppen förbereder sedan och repeterar in en intervju som de spelar upp för klassen.

Låt eleverna rita en serie eller skapa ett collage som visar en krock mellan mänskliga rättigheter. Bilden/serien kan också skildra komplexiteten och svårigheten i frågan om att avgöra vilken rättighet som ska ha företräde. Låt eleverna välja mellan att göra:

- En seriestripp i tre rutor där ruta 2 är själva krocken (bild 1 före och bild 2 efter).
- Ett collage av utklipp från olika tidningar.

Eleverna kan också skriva och framföra en raptext som visar på en krock av mänskliga rättigheter. Rappen kan spelas in som ljudfil till läraren med till exempel en mobiltelefon om inte eleven vill framträda med den inför hela gruppen.

UPPFÖLJNING AV: MR-KROCKAR

Uppföljning kan man göra på många olika sätt. Här nedan ger vi några förslag på frågor som du kan arbeta vidare med. Du kan till exempel diskutera frågorna i helklass, mindre grupper, par eller som en enkätundersökning.

Har du någon gång blivit utsatt för diskriminering, kränkande behandling, hatbrott eller hets mot folkgrupp?

Har du någon gång utsatt någon för diskriminering, kränkande behandling, hatbrott eller hets mot folkgrupp?

Vad vill du säga till någon som utsätter en annan människa för diskriminering, kränkande behandling eller hatbrott?

Vad vill du säga till den som blir utsatt?